

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича
Географічний факультет**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії
Роман ПЕТРИШИН
19 травня 2023 р

**ПРОГРАМА
ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО АСПІРАНТУРИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 106 ГЕОГРАФІЯ**
на здобуття ступеня доктора філософії
(третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти) для вступників, що
мають іншу спеціальність в дипломі про вищу освіту

**ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 10 ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «ГЕОГРАФІЯ»**

Чернівці - 2023

Розробники програми:

Валерій РУДЕНКО, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

Мирослав ЗАЯЧУК, доктор географічних наук, доцент, декан географічного факультету

Богдан РІДУШ, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Василь ДЖАМАН, доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії України та регіоналістики

Іван КОСТАЩУК, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри географії України та регіоналістики

Жанна БУЧКО, доктор географічних наук, доцент, доцент кафедри географії та менеджменту туризму.

Передмова

Програма додаткового вступного випробовування для навчання за ОНП «Географія» третього освітньо-наукового рівня розроблена відповідно до навчального плану географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та призначена для осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра та мають іншу спеціальність в дипломі про вищу освіту.

Додаткове вступне випробовування оцінюється за шкалою «зараховано», «незараховано». Вступник, який отримав «незараховано» до складання вступних випробувань не допускається.

Зміст програми додаткового вступного іспиту до аспірантури за спеціальністю 106 Географія

Вступ

Програма додаткового вступного випробування передбачає перевірку знань, навичок та вмінь вступників із загальної географії, що розглядає земну оболонку як єдиний і цілісний об'єкт географічної науки, як інтегровану геосферу.

Вступне випробування відбувається у вигляді екзамену, на якому кожен із вступників письмово викладає відповідь на два питання білету з різних розділів програми. На підготовку відводиться 90 хв. часу. Крім цього, після відповіді на два питання білету вступник відповідає на усне запитання, задане комісією, яке заноситься в протокол вступного іспиту.

Загальна географія

- Вихідні теоретико-методологічні положення і постулати географії
- Земна оболонка – єдиний і цілісний об'єкт географічної науки
- Географічна оболонка – ландшафтна оболонка: ординація базових понять
- Географічне середовище. Довкілля
- Проблеми формування єдиного теоретичного ядра географічної науки
- Становлення поняття «ландшафтна оболонка Землі»
- Склад і будова ландшафтної оболонки
- Розвиток ландшафтної оболонки Землі: хронологія геосфер
- Становлення і розвиток предметних представлень географічної науки
- Сучасна трансформація предметної області географії
- Система географічних наук
- Географічний метод. Географічні процеси та відношення. Напрямки географічних досліджень ландшафтної оболонки
- Зародження ландшафтознавства. Концепція природних територіальних комплексів
- Ландшафтна карта – природно-географічна основа території
- Антропогенне ландшафтознавство
- Антропогенно-ландшафтні засади розселення населення та функціонально-планувальної організації міст

- Концепція геоекологічних проблем
- Концепція культурного ландшафту
- Природне середовище: зміст і функції поняття
- Природокористування
- Систематика природокористування
- Проблеми географічного вивчення природокористування
- Природо-заповідний фонд України
- Географічні дослідження для формування екологічних мереж
- Концепція регіональної екологічної мережі Українського

Причорномор'я

- Територіальна організація і екологічна безпека суспільства
- Принципи еколого-економічної політики
- Напрями географічних досліджень природних ресурсів
- Проблеми класифікації природних ресурсів
- Антропогенно-техногенні навантаження на природне середовище
- Концепція каркасів антропогенно-техногенних навантажень
- Нормативно-правова база природокористування в Україні
- Територія, як унікальний та безальтернативний геопросторовий

ресурс

- Понятійно-концептуальна система «земна поверхня – територія –

земля»

- Оцінка ємності території
- Планування землекористування
- Територія – фундаментальна і базова категорія географії
- Геопросторова організація життєдіяльності суспільства –

географічний закон

- Територіальна організація суспільства – базова концепція

географічної науки

- Системно-структурна формалізація територіальної організації суспільства. Територіальні структури

генеральна схема планування території України – реалізація концепції територіальної організації суспільства

- Географічні концепції взаємодії суспільства і природи
- Концепція середовищезнавства. Інтернаціональна парадигма в

географії

- Геоінформаційна парадигма
- Концепція сталого (збалансованого) розвитку
- Структурна перебудова світового господарства
- Нова наукова картина світу. Цивілізаційна криза суспільства
- Сучасні проблеми української географії
- Головні завдання географії на сучасному етапі
- Природничо-географічні дослідження
- Суспільно-географічні дослідження
- Еколого-географічні проблеми
- Картографічне забезпечення географічних досліджень

Рекомендована література

1. Влах М. Історія географії: навч. Посібник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2018. 338 с.
2. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні: посібник. Видання друге, доповнене. Чернівці, КВКФ «Колір-Друк, 2006. 276 с.
3. Круль В.П. Ретроспективна географія з основами етногеографії: підручник. Чернівці : ЧНУ, 2017. 375 с.
4. Круль В.П. Теорія і методологія географічної науки (ретроспективний огляд до 70-80-х рр. XX століття): навч посібник. Чернівці: Чернівецький нац. у-т ім. Юрія Федьковича, 2018. 344с.
5. Петлін В. М. Програмованість природи. Луцьк: Вежа-друк. 2021. 476 с.
6. Руденко Л.Г., Бочковська А.І., Поливач К.А., Санталова С.О. Суспільно-географічні чинники формування міської мережі України (1897–2022 РР.). Український географічний журнал. 2023. №2. С.25-34.
7. Топчієв, О. Г., Мальчикова, Д., Пилипенко, І. О., Яворська, В. В. Методологічні засади географії. Херсон: Гельветика. 2020. 366 с.
8. Шаблій О. (2015). Суспільна географія: у двох кн. Книга друга. Проблеми українознавства, регіоналістики і краєзнавства. Львів, 2015. 706 с.
9. Шаблій О. (2015). Суспільна географія: у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження. Львів, 2015. 814 с.